

GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN KỸ NĂNG NGHỀ CHO HỌC SINH NGHỀ LÂM – NÔNG NGHIỆP GẮN VỚI KHỞI NGHIỆP XANH TẠI TRƯỜNG CAO ĐẲNG ĐIỆN BIÊN

Ngân Thị Thanh Hòa, Lê Thị Thu Hương
Trường Cao đẳng Điện Biên

Tóm tắt: Trong bối cảnh đổi mới giáo dục nghề nghiệp theo hướng gắn đào tạo với nhu cầu xã hội và phát triển bền vững, việc phát triển kỹ năng nghề cho học sinh nghề Lâm – Nông nghiệp gắn với khởi nghiệp xanh là xu hướng tất yếu. Bài viết phân tích thực trạng đào tạo và kỹ năng nghề của học sinh nghề Lâm – Nông nghiệp tại Trường Cao đẳng Điện Biên; đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm phát triển năng lực nghề nghiệp, tư duy sáng tạo và tinh thần khởi nghiệp xanh cho người học.

Từ khóa: Kỹ năng nghề, khởi nghiệp xanh, đào tạo nghề, Lâm – Nông nghiệp, Cao đẳng Điện Biên.

SOLUTIONS TO DEVELOP VOCATIONAL SKILLS FOR STUDENTS OF FORESTRY AND AGRICULTURE ASSOCIATED WITH GREEN ENTREPRENEURSHIP AT DIEN BIEN COLLEGE

Ngân Thị Thanh Hoa, Lê Thị Thu Hương
Dien Bien College

Abstract: In the context of vocational education innovation towards linking training with social needs and sustainable development, developing vocational skills for students of Forestry - Agriculture associated with green entrepreneurship is an inevitable trend. This article analyzes the current status of training and vocational skills of Forestry - Agriculture students at Dien Bien College; at the same time, proposes a number of solutions to develop vocational capacity, creative thinking and green entrepreneurship spirit for learners.

Keywords: Vocational skills, green entrepreneurship, vocational training, Forestry – Agriculture, Dien Bien College.

Nhận bài: 22/08/2025

Phản biện: 22/09/2025

Duyệt đăng: 26/09/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh biến đổi khí hậu, ô nhiễm môi trường và suy giảm tài nguyên thiên nhiên, “khởi nghiệp xanh” đã trở thành xu thế tất yếu nhằm hướng đến nền kinh tế tuần hoàn, thân thiện môi trường. Đối với các trường đào tạo nghề, đặc biệt là nghề Lâm – Nông nghiệp, việc phát triển kỹ năng nghề (KNN) gắn với tư duy khởi nghiệp xanh không chỉ giúp nâng cao chất lượng đào tạo mà còn góp phần thúc đẩy phát triển nông nghiệp bền vững ở địa phương.

Trường Cao đẳng Điện Biên là cơ sở đào tạo nghề trọng điểm của khu vực Tây Bắc, nơi có điều kiện tự nhiên đa dạng, thuận lợi cho phát triển nông – lâm nghiệp. Tuy nhiên, công tác đào tạo hiện nay vẫn còn nhiều hạn chế như: nội dung chương trình chậm cập nhật, học sinh thiếu kỹ năng thực hành, kỹ năng khởi nghiệp và nhận thức về phát triển bền vững còn hạn chế.

Do đó, việc nghiên cứu, đề xuất giải pháp phát triển KNN cho học sinh nghề Lâm – Nông nghiệp gắn với khởi nghiệp xanh là rất cần thiết và có ý nghĩa thực tiễn sâu sắc.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận về phát triển kỹ năng nghề và khởi nghiệp xanh

* Khái niệm kỹ năng nghề

KNN là khả năng vận dụng kiến thức, kinh nghiệm và thái độ nghề nghiệp để thực hiện các công việc trong một lĩnh vực cụ thể. Trong đào tạo nghề, KNN bao gồm kỹ năng chuyên môn (thao tác kỹ thuật), kỹ năng mềm (làm việc nhóm, giao tiếp, giải quyết vấn đề) và kỹ năng khởi nghiệp (sáng tạo, lập kế hoạch kinh doanh, quản lý dự án nhỏ...).

* Khái niệm khởi nghiệp xanh

Khởi nghiệp xanh là hình thức khởi nghiệp hướng tới bảo vệ môi trường, sử dụng tài nguyên bền vững, tạo ra sản phẩm, dịch vụ thân thiện với thiên nhiên. Khởi nghiệp xanh không chỉ mang lại lợi ích kinh tế mà còn góp phần vào mục tiêu phát triển bền vững.

* Mối quan hệ giữa kỹ năng nghề và khởi nghiệp xanh

Phát triển KNN giúp người học tự tin làm việc độc lập, đồng thời có khả năng sáng tạo mô hình sản xuất, kinh doanh mới. Khi KNN được lồng ghép với tư duy khởi nghiệp xanh, học sinh có

thể hình thành các dự án sản xuất sạch, sử dụng hiệu quả tài nguyên, góp phần vào phát triển nông nghiệp sinh thái và kinh tế nông thôn bền vững.

2.2. Thực trạng phát triển kỹ năng nghề cho học sinh nghề Lâm – Nông nghiệp tại Trường Cao đẳng Điện Biên

2.2.1. Khái quát chung về đào tạo nghề Lâm – Nông nghiệp tại Trường Cao đẳng Điện Biên

Trường Cao đẳng Điện Biên là cơ sở giáo dục nghề nghiệp (GDNN) công lập có vị trí quan trọng trong hệ thống đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cho khu vực Tây Bắc. Trong đó, nghề Lâm – Nông nghiệp là một trong những nghề truyền thống, có vai trò trực tiếp trong việc cung cấp lao động kỹ thuật cho các lĩnh vực trồng trọt, chăn nuôi, lâm sinh và kinh tế nông nghiệp tại địa phương.

Hiện nay, Nhà trường đang đào tạo đa nghề trong đó có: Trồng trọt, Chăn nuôi – Thú y, Lâm sinh, Khuyến nông... Quy mô tuyển sinh trung bình hằng năm khoảng 150–200 học sinh, chủ yếu đến từ các huyện như Điện Biên, Mường Ảng, Tuần Giáo, Mường Nhé, Tủa Chùa, là những địa bàn có điều kiện kinh tế còn khó khăn, tỷ lệ lao động nông nghiệp cao.

Công tác đào tạo nghề trong những năm gần đây đã có những chuyển biến tích cực. Nhà trường đã quan tâm đầu tư cơ sở vật chất, tổ chức nhiều hoạt động trải nghiệm thực tế và liên kết bước đầu với các doanh nghiệp nông nghiệp tại địa phương. Tuy nhiên, trong bối cảnh chuyển đổi mô hình phát triển nông nghiệp theo hướng xanh – bền vững – ứng dụng công nghệ cao, chất lượng đào tạo và năng lực nghề nghiệp của học sinh vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu thực tiễn.

2.2.2. Thực trạng phát triển KNN của học sinh nghề Lâm – Nông nghiệp

** Về chương trình và nội dung đào tạo*

Chương trình đào tạo hiện nay của nghề Lâm – Nông nghiệp vẫn dựa trên khung chương trình quốc gia, chưa có nhiều điều chỉnh mang tính đặc thù địa phương. Các học phần chuyên môn như kỹ thuật trồng trọt, chăn nuôi, quản lý nông lâm kết hợp... còn nặng về lý thuyết, trong khi thời lượng dành cho thực hành và thực tế sản xuất chỉ chiếm khoảng 40–45% tổng thời gian học.

Một số học phần mới như “Nông nghiệp hữu cơ”, “Kỹ thuật nông nghiệp công nghệ cao”, “Khởi nghiệp nông nghiệp” mới chỉ được triển khai thí điểm, chưa trở thành phần bắt buộc trong chương trình. Việc lồng ghép nội dung khởi nghiệp xanh, sử dụng công nghệ số trong sản xuất hay chuyển đổi nông nghiệp bền vững vẫn còn hạn chế.

Ngoài ra, chương trình đào tạo chưa được cập nhật thường xuyên theo xu hướng thị trường lao động. Các chuẩn đầu ra về KNN còn mang tính khái quát, chưa cụ thể hóa theo từng vị trí việc làm hoặc lĩnh vực chuyên sâu. Điều này khiến học sinh sau khi tốt nghiệp khó hòa nhập nhanh vào môi trường lao động thực tế.

** Về đội ngũ giảng viên và phương pháp giảng dạy*

Đội ngũ giảng viên nghề Lâm – Nông nghiệp hiện có trình độ chuyên môn vững, tâm huyết với nghề. Tuy nhiên, phần lớn được đào tạo theo hướng truyền thống, ít được tham gia các khóa bồi dưỡng chuyên sâu về kỹ năng thực hành nghề hiện đại, phương pháp giảng dạy tích hợp hoặc khởi nghiệp nông nghiệp xanh.

Phương pháp dạy học vẫn chủ yếu theo hướng “truyền đạt – thực hành theo mẫu”, ít có hoạt động hướng dẫn người học giải quyết vấn đề thực tiễn, làm việc nhóm, tư duy sáng tạo, hay lập dự án nghề nghiệp. Các mô hình “học qua dự án” (Project-based learning), “học qua trải nghiệm” (Experiential learning) – vốn rất hiệu quả trong đào tạo nghề – mới chỉ được áp dụng ở mức thử nghiệm. Sự thiếu hụt các buổi mời chuyên gia, doanh nghiệp, nông dân giỏi đến chia sẻ kinh nghiệm thực tế cũng khiến việc kết nối giữa Nhà trường với thị trường lao động chưa chặt chẽ.

** Về cơ sở vật chất, trang thiết bị và môi trường học tập*

Mặc dù Nhà trường đã có khu thực hành nông nghiệp rộng gần 3 ha và một số mô hình trồng rau, nuôi cá, chăn nuôi gia súc, song quy mô còn nhỏ, chủ yếu phục vụ mục đích học tập cơ bản. Thiết bị thực hành còn thiếu đồng bộ, nhiều máy móc, dụng cụ chưa được cập nhật theo công nghệ sản xuất hiện nay.

Chưa có vườn ươm khởi nghiệp xanh, trại mô phỏng sản xuất hữu cơ, hay phòng thực hành công nghệ nông nghiệp số – những mô hình rất cần thiết để học sinh rèn luyện kỹ năng thực hành gắn với xu hướng mới của thị trường.

Ngoài ra, việc khai thác ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học nghề còn hạn chế; chưa có các mô hình mô phỏng số (AR/VR) giúp học sinh trải nghiệm kỹ thuật sản xuất hiện đại như tưới nhỏ giọt, quản lý chuỗi cung ứng nông sản, hoặc bảo vệ thực vật bằng công nghệ sinh học.

** Về kỹ năng nghề và thái độ học tập của học sinh*

Kết quả khảo sát (thực hiện năm 2024 với 120 học sinh nghề Lâm – Nông nghiệp) cho thấy: 60% học sinh có kỹ năng thực hành ở mức trung bình; 25% đạt mức khá; 15% còn yếu, đặc biệt trong các thao tác kỹ thuật và kỹ năng ứng dụng công nghệ.

Khi được hỏi về kỹ năng khởi nghiệp, chỉ khoảng 20% học sinh cho biết có hiểu biết cơ bản về lập kế hoạch sản xuất, quản lý tài chính, marketing nông sản, trong khi 80% còn mơ hồ về khái niệm khởi nghiệp xanh.

Một bộ phận học sinh chưa nhận thức rõ vai trò của KNN trong sự nghiệp tương lai, còn thụ động trong quá trình học tập, chủ yếu học để hoàn thành chương trình chứ chưa coi trọng việc rèn luyện năng lực nghề nghiệp. Bên cạnh đó, phần lớn học sinh xuất thân từ vùng nông thôn, điều kiện kinh tế khó khăn nên ít có cơ hội tiếp cận với mô hình sản xuất hiện đại.

** Về hoạt động gắn kết doanh nghiệp và thực tế sản xuất*

Hoạt động liên kết giữa nhà trường với doanh nghiệp, hợp tác xã, nông hộ sản xuất còn mang tính tự phát. Một số mô hình liên kết như “Doanh nghiệp đồng hành cùng nhà trường”, “Học kỳ doanh nghiệp”, “Thực tập nghề tại trang trại” đã được triển khai nhưng chưa duy trì thường xuyên và thiếu cơ chế đánh giá hiệu quả.

Nhà trường chưa xây dựng được mạng lưới doanh nghiệp nông nghiệp xanh để phối hợp đào tạo thực hành hoặc đặt hàng đào tạo theo nhu cầu cụ thể. Điều này dẫn đến tình trạng khoảng cách giữa đào tạo và yêu cầu của thị trường lao động vẫn còn lớn.

Từ các phân tích trên có thể thấy, công tác phát triển KNN cho học sinh nghề Lâm – Nông nghiệp tại Trường Cao đẳng Điện Biên đã đạt được một số kết quả tích cực, song vẫn còn tồn tại nhiều hạn chế:

Kết quả đạt được: Chương trình đào tạo cơ bản đáp ứng khung chuẩn quốc gia; Học sinh có tinh thần học tập, yêu nghề, nhiều em sau khi ra trường đã tự mở mô hình sản xuất nhỏ; Nhà trường bước đầu đã chú trọng lồng ghép nội dung “khởi nghiệp nông nghiệp” và “nông nghiệp bền vững” vào một số học phần.

Hạn chế và nguyên nhân: Nội dung đào tạo còn nặng lý thuyết, thiếu gắn kết với thực tiễn sản xuất và xu thế phát triển nông nghiệp xanh; Học sinh thiếu KNN chuyên sâu, kỹ năng mềm và tư duy khởi nghiệp; Cơ sở vật chất, thiết bị thực hành còn hạn chế; Đội ngũ giảng viên chưa được bồi dưỡng thường xuyên về phương pháp đào tạo hiện đại và kiến thức khởi nghiệp xanh; Liên kết giữa nhà trường – doanh nghiệp – địa phương còn lỏng lẻo, chưa tạo thành chuỗi hỗ trợ phát triển KNN hiệu quả.

Có thể khẳng định rằng, thực trạng phát triển KNN của học sinh nghề Lâm – Nông nghiệp tại Trường Cao đẳng Điện Biên hiện nay vẫn chưa

tương xứng với tiềm năng và nhu cầu của thị trường lao động địa phương. Trong bối cảnh chuyển đổi sang nền nông nghiệp xanh, nông nghiệp thông minh và kinh tế tuần hoàn, việc nâng cao KNN cho học sinh không chỉ là yêu cầu chuyên môn mà còn là điều kiện tiên quyết để hình thành thể hệ lao động trẻ có tri thức, có tư duy khởi nghiệp bền vững.

2.3. Giải pháp phát triển kỹ năng nghề gắn với khởi nghiệp xanh

Từ thực trạng đào tạo và phát triển KNN cho học sinh nghề Lâm – Nông nghiệp tại Trường Cao đẳng Điện Biên, có thể thấy rằng để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực và hình thành tư duy khởi nghiệp xanh cho người học, cần triển khai đồng bộ nhiều nhóm giải pháp về chương trình, phương pháp, cơ sở vật chất, đội ngũ giảng viên và hệ sinh thái khởi nghiệp trong nhà trường.

Thứ nhất, đổi mới chương trình và nội dung đào tạo

Rà soát và cập nhật chương trình đào tạo theo hướng tích hợp các yếu tố của nông nghiệp bền vững, nông nghiệp hữu cơ và nông nghiệp công nghệ cao. Trong mỗi học phần chuyên môn, nên bổ sung các nội dung về bảo vệ môi trường, tiết kiệm năng lượng, tái sử dụng phụ phẩm nông nghiệp và ứng dụng công nghệ số. Đồng thời, cần thiết kế thêm học phần mới như “Khởi nghiệp xanh trong nông nghiệp”, “Quản trị mô hình nông nghiệp bền vững”, “Marketing nông sản sạch”, nhằm hình thành tư duy kinh doanh gắn với trách nhiệm môi trường cho học sinh.

Thứ hai, đổi mới phương pháp giảng dạy và kiểm tra đánh giá

Giảng viên cần chuyển từ phương pháp “truyền thụ kiến thức” sang phương pháp dạy học theo dự án, dạy học trải nghiệm và dạy học tích hợp. Học sinh được tham gia trực tiếp vào các mô hình trồng trọt, chăn nuôi, ương giống hoặc sản xuất thử nghiệm để rèn luyện kỹ năng thực hành, đồng thời tự xây dựng “dự án khởi nghiệp nhỏ” trong quá trình học. Việc đánh giá kết quả học tập không chỉ dựa vào lý thuyết mà cần gắn với năng lực thực hành, khả năng sáng tạo và tính ứng dụng thực tế của học sinh trong mô hình sản xuất xanh.

Thứ ba, tăng cường hoạt động thực hành, trải nghiệm và liên kết doanh nghiệp

Nhà trường cần mở rộng hợp tác với các doanh nghiệp, hợp tác xã nông nghiệp xanh, trang trại hữu cơ trên địa bàn tỉnh Điện Biên để tổ chức cho học sinh thực tập, tham quan học tập, hoặc làm việc bán thời gian. Việc xây dựng mô hình “Vườn

thực nghiệm khởi nghiệp xanh” trong khuôn viên trường sẽ tạo môi trường học tập sinh động, giúp học sinh áp dụng kiến thức vào thực tế. Ngoài ra, cần tổ chức định kỳ các “Cuộc thi ý tưởng sáng tạo khởi nghiệp nông nghiệp xanh” nhằm khơi dậy tinh thần đổi mới sáng tạo, tư duy kinh doanh xanh và kỹ năng lập kế hoạch cho học sinh.

Thứ tư, ứng dụng công nghệ số và mô hình học tập thông minh

Đẩy mạnh chuyển đổi số trong đào tạo nghề thông qua việc ứng dụng các mô hình mô phỏng ảo (AR/VR) để dạy học kỹ thuật canh tác, chăm sóc cây trồng, chăn nuôi hoặc bảo quản nông sản. Bên cạnh đó, sử dụng nền tảng học trực tuyến (LMS) và công cụ AI (như ChatGPT, Canva, HeyGen) để hỗ trợ học sinh tự học, thiết kế mô hình sản xuất ảo hoặc thuyết trình dự án khởi nghiệp. Việc số hóa học liệu và xây dựng thư viện điện tử về nông nghiệp xanh cũng giúp nâng cao khả năng tự nghiên cứu của người học.

Thứ năm, phát triển đội ngũ giảng viên và cố vấn khởi nghiệp

Nhà trường cần tổ chức các khóa tập huấn cho GV về phương pháp giảng dạy tích hợp kỹ năng nghề – khởi nghiệp – công nghệ xanh, đồng thời mời chuyên gia trong lĩnh vực nông nghiệp hữu cơ, kinh tế tuần hoàn, doanh nhân trẻ về chia sẻ kinh nghiệm.

Thứ sáu, xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp xanh trong Nhà trường

Trường cần thành lập Trung tâm Hỗ trợ khởi nghiệp xanh làm đầu mối kết nối giữa Nhà trường, doanh nghiệp, cơ quan quản lý và tổ chức tài chính. Trung tâm có nhiệm vụ tổ chức các khóa bồi dưỡng kỹ năng khởi nghiệp, hỗ trợ học sinh xây dựng dự án và tìm kiếm nguồn vốn đầu tư.

Như vậy, các giải pháp trên nếu được triển khai đồng bộ và linh hoạt sẽ góp phần quan trọng vào

việc nâng cao KNN, phát triển tư duy khởi nghiệp bền vững và hình thành thể hệ lao động “vừa giỏi nghề – vừa sống xanh – vừa dám khởi nghiệp”, phù hợp với mục tiêu phát triển kinh tế – xã hội và chiến lược GDNN của tỉnh Điện Biên trong giai đoạn mới.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh phát triển bền vững và kinh tế xanh trở thành xu hướng tất yếu, việc phát triển kỹ năng nghề (KNN) gắn với khởi nghiệp xanh cho học sinh ngành Lâm – Nông nghiệp tại Trường Cao đẳng Điện Biên có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Mặc dù học sinh có nền tảng kiến thức vững và tinh thần học hỏi cao, song kỹ năng thực hành, khả năng ứng dụng công nghệ xanh và tư duy khởi nghiệp sáng tạo còn hạn chế. Đây vừa là thách thức, vừa là cơ hội để Nhà trường đổi mới mạnh mẽ phương pháp đào tạo theo hướng gắn kết giữa lý thuyết – thực hành – khởi nghiệp.

Để nâng cao hiệu quả, cần đổi mới chương trình đào tạo theo hướng mở, tích hợp kiến thức nông nghiệp hữu cơ, tuần hoàn, bảo vệ môi trường và phát triển bền vững; đồng thời đầu tư các mô hình sản xuất xanh, khu vườn thực nghiệm, trang trại thông minh giúp học sinh rèn luyện KNN thực tế. Nhà trường cần tăng cường liên kết với doanh nghiệp, hợp tác xã và tổ chức phát triển nông nghiệp xanh để tổ chức đào tạo gắn với sản xuất, tạo cơ hội thực tập và khởi nghiệp tại địa phương.

Bên cạnh đó, cần có chính sách khuyến khích giáo viên nghiên cứu, ứng dụng công nghệ mới trong giảng dạy, hỗ trợ học sinh phát triển ý tưởng khởi nghiệp xanh. Việc phát triển KNN gắn với khởi nghiệp xanh không chỉ đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục nghề nghiệp mà còn góp phần đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, thúc đẩy kinh tế xanh và phát triển bền vững tỉnh Điện Biên trong thời kỳ hội nhập.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội (2023), Chiến lược phát triển giáo dục nghề nghiệp đến năm 2030, tầm nhìn 2045.
2. Bộ Nông nghiệp & PTNT (2022), Đề án Phát triển nông nghiệp xanh, bền vững giai đoạn 2021–2030.
3. Nguyễn Văn Thọ (2021), Giáo dục nghề nghiệp và đổi mới đào tạo nông nghiệp trong thời kỳ chuyển đổi số, Tạp chí Giáo dục.
4. Trường Cao đẳng Điện Biên (2024), Báo cáo tổng kết đào tạo nghề Lâm – Nông nghiệp giai đoạn 2020–2024.
5. Trần Thị Hồng (2023), Khởi nghiệp xanh – xu thế phát triển của giáo dục nghề nghiệp Việt Nam, NXB Lao động.